

Skildring av Örtofta

Återutgivning av text från 1868

En publikation från
e-boksbiblioteket.se

Skildring av Örtofta slott.
Återutgivning av text från 1868

Redaktör Mikael Jägerbrand

ISBN 978-91-7757-612-9

Copyright © 2020 Mikael Jägerbrand / Virvelvind Förlag, Lysekil.

Den här e-boken ges ut av E-boksbiblioteket Förlag (imprint)

Mer info: www.e-boksbiblioteket.se

Förord

I den här e-boken får du läsa mer om ett av Sveriges mest pittoreska slott – Örtofta slott utanför Eslöv i Skåne.

Du får en kort genomgång av slottets historia och dess många ägare.

Den här texten publicerades ursprungligen år 1868 i tidskriften ”Nordiska taflor. Pittoreska utsigter från Sverge, Norge och Danmark. Tredje bandet” med rubriken ”Herregården Örtofta”.

Texten och illustrationen publicerades anonymt.

Eftersom den här texten skrevs på 1800-talet så innehåller den mått, ord och personer som inte är så bekanta i dag. Därför har vi kompletterat originaltexten med en kortfattad ordlista.

I den här e-boken publicerar vi originalets text ordagrant och helt utan ändringar, alla namn, uttryck och till och med felstavningar har behållits.

Skildring av Örtofta slott år 1868

Den här texten publicerades ursprungligen år 1868 i tidskriften "Nordiska taflor. Pittoreska utsigter från Sverige, Norge och Danmark. Tredje bandet" med rubriken "Herregården Örtofta". Texten och illustrationen publicerades anonymt.

Då Skåne är Sveriges bördigaste och mest befolkade landskap, finner resenären derstädes en mängd stora och praktfulla herresäten, hvilka till största delen befinna sig uti den förmögna, skånska adelns händer. Det är till ett utaf dessa vi nu bedja den välvillige läsaren göra oss sällskap.

Något öfver två mil ifrån Malmö ligger, i Harjagers härad af Malmöhus län, det gamla säteriet Örtofta, på östra sidan och till en del omflutet af den lilla Bråån, nära intill det ställe, der denna faller ut uti Löddeströmmen. Den omgifvande trakten är nu ganska enformig, men i forna tider var nejden bevuxen af skog, hvilken blef ödelaggd af Carl XI:s här, som före slaget vid Lund 1676 härstädes slog läger. Ascheberg hade nämligen sitt nattqvarter på Örtofta, under det att konungen hade sitt på Benstorp.

Den landtliga stillheten, som tillförene herrskade i denna nejd, har numera blifvit störd genom lokomotivets pipande och stönande, ty jernvägen mellan Stockholm och Malmö går öfver Löddeströmmen förbi Örtofta tätt invid parkens sydöstliga hörn. Genom en uthuggning varseblifver man den tornbeprydda, måleriskt belägna hufvudbyggnaden. Om gårdens ursprung vet man ingenting; den nämnes för första gången år 1346 och är synnerligen märkvärdig derigenom, att den var det enda gods i Skåne, som hade egen "birkerätt", d. v. s. full domsrätt öfver alla godsets underhafhafvande och rättighet att uppbära alla derinom fallande böter, medan egaren sjelf var fri ifrån all kunglig skatt och tunga, men skulle tillsätta fogde samt underhålla domhus och galgbacke. Birkerätten vid Örtofta bibehölls ännu på 1600-talet.

Godset egdes i forna dagar af en Bille, öfvergick sedermera till ätten Barnekow och blef derefter ett Dückerskt herresäte; den nuvarande egaren är grefve Henrick Dücker. Stora ättechögar ligga rundtomkring gården, som för öfrigt är bekant för der timade spökerier, och der en stor skatt skall ligga fördold. Hufvudbyggnaden, hvars tillkomst med all sannolikhet bör räknas ifrån år 1500, och som efter en 1728 företagen större reparation jemte en hög bottenvåning bestod af två våningar, har af den nuvarande egaren genom etatsrådet F. Meldahl blifvit utvidgad och förskönad. Arkitektens uppgift har emellertid varit bunden af åtskilliga försvärande vilkor; ty dels fick företaget ej kräfva för stora omkostnader, dels skulle en anspråkslös stil väljas, och slutligen var planen byggd derpå att den ursprungliga fyrkantiga hufvudbyggnaden i sin helhet skulle användas. Planschen framställer säteriet, sedt ifrån parken, och i dess mellersta del återfinna vi det ursprungliga Örtofta.

Herregården Örtofta i Skåne.

Viktiga ord och personer

von Ascheberg, Rutger.

[1621–1693] Deltog redan som 13-åring vid slaget vid Nördlingen. Blev snart överste för ett ryttarregemente och deltog i marscherna över Bält-isarna 1658. Utsågs till fältmarskalk 1678 och generalguvernör över Skåne, Halland och Bohuslän 1680. Hade hela 25 barn.

Birkerätt.

En särskild typ av lokala lagar som enbart gällde i en stad, handelsplats eller gård. De här lagarna uppstod under tidig medeltid och var vanliga över hela Norden. Ordet stavas i dag oftast bjärkötterätt och heter biærkret på danska, bjarkøyetten på norska och bjærkøa rætter på fornsvenska.

Dücker, Johan Henrik Walter.

[1820–1892] Svensk militär och greve. Var den siste av den adliga släkten Dücker.

Etatsråd.

En dansk och norsk titel som betyder "statsråd" men som enbart var en hederstitel. Titeln delades ut av den danske kungen men

avskaffades år 1909.

Carl XI.

[1655–1697] Blev svensk kung vid 5 års ålder 1660 under namnet Karl XI, men tog inte tronen i besittning förrän 1672. Gjorde omfattande insatser för att återupprätta svenska armén och flottan. Tog också initiativet till en centralisering av den svenska staten. Var också ansvarig för den försvenskning som genomfördes i de tidigare danska delarna av riket.

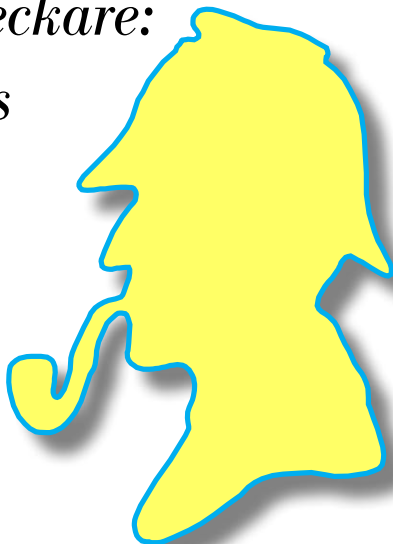
Meldahl, Ferdinand.

[1827–1908] Dansk arkitekt. Var en av sitt lands mest ansedda arkitekter och är mest känd för navigationsskolan i Köpenhamn (1865), rådhuset i Fredericia (1859) och slottet Trolleholm.

*Om du gillade den här e-boken
så kolla in våra deckare:*

- *Sherlock Holmes*
- *Filip Collin*
- *Leo Carring*
- *Asbjörn Krag*
- *Auguste Dupin*
- *Dick Donovan*

Mer info: www.klassiskadeckare.se